

חיבור עברי

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בבחינה זו שישה נושאים (1-6).
נושאים 1-4 מלווים בקטעים לקריאה;
נושאים 5-6 כוללים מובאות.
עליך לכתוב חיבור (בהיקף של 2-3 עמודים) על אחד מהנושאים = 100 נקודות.
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות:
(1) ציין את מספר הנושא שבחרת, והעתק את כותרתו.
(2) הקפד על כתב ברור ועל תקינות הלשון, על כתיב נכון ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רישום טיוטות כלשהן על דפים מחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה! רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

בבחינה זו שישה נושאים (1-6).
בחר באחד מהנושאים וכתוב עליו חיבור (בהיקף של 2-3 עמודים).
הקפד לציין את מספר הנושא שבחרת ולהעתיק את כותרתו.

שים לב:

נושאים 1-4 מלווים בקטעים לקריאה; נושאים 5-6 כוללים מובאות.
יש לכתוב חיבור בזיקה לקטע או למובאות ועל פי ההנחיות.

נושא 1: ההתרחקות מהספר הישן והטוב

קרא את הקטע שלפניך, העוסק בהצגת תאטרון כתחליף אפשרי לספר.
כתוב מאמר ובו תאר את תופעת ההתרחקות מהספר ואת העדפת תחליפיו (כגון תקצירים, סרטים והצגות על פי ספרים).
במאמריך הצג את הסיבות לתופעה זו על פי הקטע ועל פי הידוע לך, חווה דעתך עליה, ונמק את דעתך.

"יוליסס" ו"מלחמה ושלו" בכמה דקות

(מעובד על פי כתבה מאת פי מגינדי, הארץ, כ"ו באב תשס"ג, 24 באוגוסט 2003)

להקת "שייקספיר המצומצם" זכתה בתהילה לאחר שקיצרה את יצירותיו של המחזאי הדגול לקטעים "נוחים לעיכול". כעת היא מציגה ב-90 דקות את תולדות הספרות המערבית. ההצגה "כל הספרים הגדולים (בקיזור)" מוצגת לפני אולמות תאטרון גדושים בפסטיבל באדינבורו. הצגה זו היא חלומו של כל סטודנט לספרות – יוליסס ומלחמה ושלו" מסוכמים בה ברגע, שחקני הלהקה דוהרים לאורך יצירות רבות, כמו **אנה קרנינה ואוליבר טוויסט**, ואורזים אותן בצורה מהודקת ומתומצתת [...].
נראה כי הרעיון קשור לתרבות הסיפוק המינדי של זמננו.
"ילדים שבאים לראות את ההצגה שלנו אינם צריכים עוד לפתוח ספר", מתלוצץ מנהל הלהקה. "זה דור ה-MTV. לאנשים יש טווח תשומת-לב קצר, אבל תגובות הקהל מעידות כי בכל זאת ההצגה מעודדת גם את תרבות הקריאה הוותיקה. באים אלינו אנשים אחרי ההצגות ואומרים דברים כמו: 'אני באמת חייב לקרוא את מובי דיק' " [...]

/המשך בעמוד 3/

נושא 2: התרופפות המשמעת בבית הספר

רבים טוענים כי התרופפות המשמעת של התלמידים היא אחד הגורמים להישגים נמוכים בלימודים ולאלימות בבית הספר. בקטע שלפניך יו"ר מועצת התלמידים הארצית מציעה פתרונות אפשריים לבעיה זו.

כתוב מאמר ובו **הצג** את בעיית התרופפות המשמעת בבית הספר, ו**דון** בהשפעותיה על ההישגים בלימודים ועל האווירה בבית הספר. **הגב** על הצעות הכותבת, ו**הצע** דרכים משלך לחיזוק המשמעת ולשיפור ההישגים.

[...] יו"ר מועצת התלמידים הארצית, שירין גבאי, חושבת באופן מפתיע אולי, שיש מקום לחזק את המורים. "בימים אלה המורים מרגישים שאין להם די כלים להתמודד עם מקרי אלימות ובעיות משמעת של התלמידים", היא אומרת. "הכבוד של התלמידים למורה יתחזק כאשר המערכת ובעיקר המנהלים יתמכו בהחלטות המורים, תוך הקשבה שקולה לשני הצדדים. היום למורה כמעט אין דרכים להעניש תלמיד בעייתי. כאשר מורה נותן לתלמיד עונש לסכם קטע בנושא מסוים, אם התלמיד לא יעשה את זה – למורה אין מה לעשות בעניין".

גבאי חושבת שהרבה מאוד תלוי בהורים: "שיתוף הפעולה בין מורים להורים צריך להיות יותר חזק. ההורים צריכים להיות קשובים למורים ולהעמיד את ילדם במקום, כאשר המורה מתלונן עליו. כיום ביטחונו העצמי של התלמיד גבוה יותר משהיה בעבר, משום שהוא יודע שיקבל תמיכה מהוריו ומהסביבה שמקרינה שהכול מותר ואין גבולות. ההורים צריכים לא להתערב מיד לטובת הילד ולאפשר לו קודם לנסות לפתור בעצמו את בעיותיו עם המורה" [...]

(מעובד על פי כתבה מאת ר' בן-צור, שפורסמה ברשת האינטרנט באתר: <http://www.ynet.co.il/articles>

27 באוגוסט 2003)

/המשך בעמוד 4/

נושא 3: משחקי מחשב אלימים

קרא את הקטע שלפניך, העוסק בניסיון להגביל את ההפצה של משחקי מחשב אלימים.

כתוב מאמר ובו **הצג** את תופעת המשיכה של בני הנוער למשחקי מחשב אלימים, **דון** בגישות השונות באשר להשפעתם ולהגבלת הפצתם, **והבע** את עמדתך.
בסס את דבריך על דעות ועובדות המוצגות בקטע, ושלב דוגמאות בדבריך.

להרוג שוטר ולשלם 500 דולר קנס

(מעובד על פי מאמר מאת ש' סמוחה, **הארץ**, ז' באב תשס"ג, 5 באוגוסט 2003)

טומי לא "דופק" חשבון. הוא צריך רובה ציד ומכונית חזקה. הדרך הכי מהירה להשיג את שני הפריטים היא להתנגש במכונית הירוקה-לבנה עם הפנסים המהבהבים על הגג, שנוסעת בנתיב שממול. כשהמכונית שנפגעה עוצרת ושני השוטרים שבתוכה יוצאים החוצה, טומי עורף את ראשו של אחד מהם באמצעות חרב סמוראי, "טוחן" את השני בצרור ארוך מהנשק שהוא נושא אֶתו ונעלם אל השקיעה הוורדרדה של "עיר החטאים", שבה מתרחש משחק המחשב הפופולרי הזה [...].

על פי חוק שהתקבל במדינת וושינגטון, מוטל קנס של 500 דולר על כל מי שמוכר לקטינים (מתחת גיל 15) משחקי מחשב אלימים, שבהם השחקן פוגע בשוטרים. עם זאת, בית המשפט בווינגטון הוציא צו המונע את יישומו של חוק זה. בית המשפט פסל את החוק בטענה שהוא נוגד את התיקון הראשון לחוקה האמריקנית ופוגע בחופש הביטוי. כמו כן, השופט סבר כי על המדינה להמציא ראיות חזקות יותר לכך שמשחקי מחשב אכן משחיתים את הנוער. הִבְרַת פרלמנט מווינגטון שיזמה את החוק הגיבה בזעם: "ליצרני הבידור האלקטרוני לא אכפת מהשמירה על חופש הביטוי. הם בסך הכול רוצים לעשות כסף. יש לא פחות מ-35 מחקרים שמראים כי משחק במשחקים אלימים גורם לילדים ולבני נוער להתנהג בצורה אלימה. אני לא מעוניינת לפגוע בחופש הביטוי, אלא להגן על הילדים".

עם זאת, ספק אם טענתה העיקרית של חברת הפרלמנט עומדת במבחן המציאות. כשם שיש מחקרים המעידים על עלייה באלימות ילדים אחרי ששיחקו במשחקים אלימים, יש מחקרים אחרים שמראים את ההפך. יתר על כן, בין השנים 1992-2002 משחקי המחשב הפכו לבילוי פופולרי, ולכן לכאורה, חובבי המשחקים האלימים היו אמורים להשתולל ברחובות בהמוניהם; אבל דווקא בתקופה זו ירדה ב-22% רמת הפשיעה בקרב בני נוער בארצות הברית [...].

/המשך בעמוד 5/

נושא 4: חוסר הגינות בספורט

לא אחת אנו עדים לתופעה של חוסר הגינות בספורט ושל התנהגות בלתי הולמת בקרב העוסקים בתחום זה. קרא את הקטע שלפניך, העוסק בתופעה זו ובדרכים להתמודד עמה. כתוב מאמר ובו תאר את התופעה, פרט את סיבותיה ואת תוצאותיה, והצע דרכים להתמודד עמה. בסס את דבריך על הקטע ועל הידוע לך.

סובלנות בספורט

(מעובד על פי מאמר מאת פרופ' ה' רסקין, שפורסם ברשת האינטרנט באתר: <http://www.tolerance.co.il/tolerance>, 29 באוגוסט 2003)

אפשר לטעון שבלי משחק הוגן אין כמעט קיום לספורט. בביטוי "משחק הוגן" אין הכוונה רק לשמירה על כללי המשחק או על התקנון; ביטוי זה קשור גם להתנהגות הספורטאים כלפי היריב, למתן יחס של כבוד כלפיו ולהימנעות מפגיעה בו. ואכן, השמירה על כבוד האדם היא הציווי הראשון והחשוב ביותר בספורט לפי אמנת האו"ם.

ההגינות תלויה בראש ובראשונה בהתנהגות הפרט, אך גם לקביעת המסגרת הראויה לעיסוק בספורט יש חשיבות מכרעת. מסגרת זו נקבעת בעיקר על ידי איגודי הספורט, והיא מכילה תקנות, חוקים, וכללים להכשרה של מאמנים, שופטים, רופאים ופעילים אחרים בספורט.

הממשלות, ובייחוד מערכות החינוך, נושאות באחריות לחינוך למשחק הוגן ולעיצוב דעת הקהל בעניין זה. החינוך צריך להיות מכונן גם לספורטאים פעילים וגם לכל העוסקים בתחום זה. "הוועד הבין-לאומי למשחק הוגן" עוקב בדאגה רבה אחר התפתחויות שליליות, כלל-עולמיות, המנוגדות לרוח ההגינות ולרעיון המשחק ההוגן בספורט [...]

בזירה הלאומית, ובמיוחד בזירה הבין-לאומית, הלחץ להגיע לעוד ועוד הישגים מתעצם כל הזמן. כתוצאה מכך, קורה שספורטאים, פעילים, מאמנים ורופאים מבטיחים את הניצחון על ידי שימוש בסמים או באמצעות פגיעה ביריב. ניצחון במחיר כזה מנוגד לרעיון המשחק ההוגן.

צריך ואף אפשר לקיים פעילות ספורטיבית ולהגיע להישגים המקדמים את הספורט תוך שמירה על צו המשחק ההוגן. יש להשקיע את מרב המאמצים כדי להגביר את המודעות לחשיבות של ההגינות בספורט [...]

/המשך בעמוד 6/

נושא 5: "איזהו גיבור? מי שעושה שונאו לאוהבו" (אבות דרבי נתן כ"ג)

על פי אמרת חז"ל זו, מי שמצליח להפוך את אויבו לחברו ראוי להיקרא "גיבור".
כתוב מאמר ובו **הסבר** גישה זו, והצג את חשיבותה בתחום האישי, החברתי או המדיני
(בחר בתחום אחד או יותר כרצונך). **הצע** דרכים ליישומה.
הבא דוגמאות לדברייך (מן ההיסטוריה, האקטואליה, הספרות, הקולנוע וכדומה).

נושא 6: לגעת באושר...

לפניך אוסף מובאות המבטאות תפיסות שונות של המושג "אושר".

- "אֲשֶׁרִי אָדָם מְצָא חֲכָמָה וְאָדָם לְפִיק תְּבוּנָה" (משלי, ג', י"ג)
- "מטרת האדם היא האושר, היינו הטוב; והטוב הוא היות טוב ועשות טוב" (אריסטו)
- "האושר הוא לחיות עם הטבע, לראותו, לדבר עמו" (לב טולסטוי)
- "אושר משמעו: להכיר את גבולות עצמך ולחבב גבולות אלה על עצמך" (רומן רולן)
- "האדם נוסע סביב העולם לחפש את אושרו, וחוזר הביתה כדי למצוא שם" (ג'ורג' מור)
- "[...] על תְּלוּלִית הַחֹל – אֲנִי וְאַתָּה,
וּבְלֵב –
אֲשֶׁר שָׁלוּ." [...]

(מתוך השיר "אֲשֶׁר שָׁלוּ", רחל)

בחר בשתיים או יותר מן המובאות האלה.

כתוב מאמר ובו **הסבר** את תפיסת האושר המובעת בכל מובאה שבחרת, וכתוב מהו אושר בעיניך. **נמק** את דברייך והדגם אותם.

ב ה צ ל ח ה !

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך התרבות והספורט